

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden **kedden**.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek.
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői Iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzetvész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizetheti helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helybeli könyv-
kereskedéseknél; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvetetnek. A
beigatásért minden három hasábos
egy sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díjszámítatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, április 3. 1860.

14. szám.

Harmadik évi folyam.

A nevelés alapja.

(Folytatás és vége.)

Midőn az elvek megszilárdultak a gyermekben, s olyanná lett, hogy senkit sem bánt meg, sőt más embernek és állatnak megsértésétől szintén iszonyodik, kedélyei már nagyban megtörődtek. Most már önismeretére és személye iránti kötelességekre figyelmeztessék és tudassék vele: hogy nem elég más embert, s annak vagyonát nem bántani, senkit meg nem sérteni: hanem saját személye irányában létezik szoros kötelesség, mely ebben áll: „Olyat soha se kövess el, a mit megbánhatnád, hogy tetted, s a mi téged megszoríthatna; ha senki sem látott is.“ Emlékeztessék a gyermek ama kedvetlen szomorúságra, melyet érzett, midőn ezt, vagy amazt a hibát elkövette, melyért a szülők kedvéből kiesett; mily kedvetlen volt, hogy szégyenlé magát, midőn nyilvánult indulatosságát szemére lobbantották, hogy nem tudott magán erőt venni, engedett kedélyének. E tárgy fejlesztésekor figyelmeztessék mind azokra az ártalmas hajlamokra, melyek a gyermekben uralkodók, éreztessék vele indulatos kitöréseinek kedvetlen eredménye, hogy belsőleg győződjék meg a gyermek hibái rutságáról. — Midőn futkozás közben nagyot esik, és riva jó a szülőkhez, emlékeztessék az intésre; azért mondtuk, ne szeleskedj, vigyázva járj, mert majd elesel és megütöd magad. Ha kelletnél többet evett, hogy roszul lett rá, jutassék eszébe: azért intettünk, ne egyél oly mohón és annyit, mert majd megárt. Torkosságtól elchet szoktani, ha a gyermek minden tál ételből, mely az asztalra tétetik (csak vérizgató s hevítő ne legyen, mert efféle eledelek és italok időnek előtte fölzaklatják benne a még szunyadozó természetet) — részesül; különben, ha nem is éhes, megkívánja, alattomban is torkoskodni fog, ha hozzáférhet. — Ha haragos, nyakas, fejes, szófogatlan, tudassék vele, mit szenvedett ezekért a szarvas hibákért. Ezt mind annyiszor ismételni kell, valahányszor indulatai elragadják. Csak ekkép lehet a gyermeket kedélyei legyőzésére birni, nógatni; nógatva szoktatni, hogy meg ne gyökerezzenek benne. Ez uton saját egyéniségének és természeté-

nek ismeretére vezettetik a gyermek, megismeri magát, s ha kiesmerte, vigyázóbb, óvatosabb, gondolkodóbb lesz; ez a tökéletes életre vezető ösvény „Esmerd ki magadat.“ A ki ez uton nem járt, nem esmerte ki magát, tökéletességre nem vergődhet, vagy csak érettebb korában, nagy nehezen, ekkor is kárával.

Ha többféle játéka van a gyermeknek, hogy bele ne unjon, azt nem kell mind egyszerre neki adni, ha mindennap más és más darabot adnak kezébe, mindig új lesz előtte, és mulatni fogja, öszve nem tördösi. Ha pajtásával játszik, szem előtt tartassék, magán nem kell hagyni. Midőn kijátszotta magát, játékait és holmijét szedje rendbe, adja szülőinek. Magát tisztán tartsa, egyszerűen és nemzetiesen öltöztessék, hogy hiu pipere rabja ne legyen; kevéssel, azzal is csak a legszükségesebbekkel tanuljon megelégedni; mert a természet kevéssel is beéri; ha fényüzésre, hiuságra, feles szükségekre szoktatik, utóbb e hiábavalóságokért erényét is föláldozza. Belsején kívül fog örömet keresni, melyet széles e világon hiába keresend; mert csak tiszta lelkiesség elégíti ki és nyugtatja meg az okosságot, a többi csak ennek birásával okoz állandó örömet, vidám és kellemetes életet. — A nemzeti öltözet és nyelv emlékeztetni fogják a gyermeket magyarságára, hogy el ne korcsosodjék.

Senki hívására ne távozzék el házból a gyermek szülői engedelme nélkül; senkitől mitse fogadjon el szülői tudta nélkül, annál kevésbé idegen és ismeretlen embertől. Semmiféle gyümölcsöt, gyökereket, zöldséget, a mit még nem evett, ne egyen a gyermek, torkosságból már több ízben mérges és ártalmas gyümölcsben, gyökerekben és zöldségben részesültek a tapasztalatlan gyermekek.

Egyelőre vigyázni kell a gyermek lelkitelhetőségeire, melyek korán szoktak nyilvánulni és mutatkozni; hogy nevelés közben a tulajdonságát, melyre leginkább hajlandó, kifejezhesse, nyujtassék neki annak gyakorlataira alkalom. A mely gyermek lelki tehetségeit hajlama szerint kifejtheti, éltében munkás és hasznos ember fog lenni; a kedvelt tárggyal föl nem hágy, soha meg nem bánja, inkább fog hajlama ösztönéből kedvenc tárggyal foglalatzkodni,

mint hivalkodni, ide s tova kóválogni, mi már sok fiatall rántott örvénybe.

A kit több magzattal áldott meg az isten, óvakodjék egyik vagy másik iránt, ha még oly jeles és kitünő tehetségű, és jó indulatu is, nagyobb szeretetet s kedvet a többi fölött vele éreztetni; mert ezzel csak haragot, gyűlölséget, sőt bosszút gerjesztene a többiek szívében. Biblia szerint, József az ily gondatlan nevelésnek lön áldozata, kit, hogy atyja jobban szeretett a többinél, mindenben kitüntetett, s hogy árulója volt testvéreinek, a bosszura ingerült testvérek előbb egy csatorna-kutba érezték, azután pedig eladták Egyiptusba kereskedőknek. Az árulkodást egyáltalában nem kell a gyermekekben szenvedni. — A kitünő viseletű, jó indulatu, jeles tulajdonságu gyermeket ugyan meg kell dicsérni, sőt holmi ártatlan örömben is részesíteni, de úgy, hogy e kitüntetés a többi gyermek ösztönére is szolgáljon; juttassék eszébe, mily kedves a tiszta öröm, melyet maga jó viseletéből érez, s mondassék neki, hogy éltében örömet élvezend, ha a jóban állandó, erélyes és jámbor marad.

A gyermek korához mérsékelt testi gyakorlás kivül, mi mindenha mezőn, hegyen, völgyön történjék; mi sem hat úgy a gyermek szellemére, mint a muzsika; az ő világ bölcsei ezzel szokták kedélyeiket lecsillapítani. „Mérsékelt mozgás, testgyakorló, — mond Plato — a muzsika pedig kedélycsillapító.“ Midőn a gyermek kedvetlenségében ri, muzsika és énekszóra fölvidul.

Forditassék a gyermek figyelme az ártatlan anyatermészetre is, jelöljön ki számára az atya egy darab földet, ossza föl azt három részre; vessen az őt, hat éves gyermek egybe virágokat, másik rész legyen konyhakert, a harmadikba ültessen gyümölcsmagokat, vagy fácskákat, kapálgassa, öntözze, gyomláljon; s midőn látják a szülők, hogy a szorgalmas gyermek gyönyörködik, kedvét találja termelésében, kérdezzék meg tőle: szeretné-e, ha valaki virágos ágyát, vagy veteményes kertjét letipraná, rontogatná, kitépné? fácskáit kitördelné, nyírné, rontaná? Nem; fogja a gyermek mondani; no hát te se tördeld, vagdald más ember virágját, gyümölcsös és veteményes kertjét, ágyait; ne tipord le a mezei virágokat, fákat, füveket. — A pajkos gyermekek nem mehetnek el valami virág, fa, mező előtt és mellett, hogy le ne tördelnék, tipranák, nyírnék; efféle ártalmas hajlamnak csak úgy vehetni elejét, ha a gyermek maga is kertészkedik. — Ekkor föl is fog hevülni, izzadni, most jó alkalom adja magát elő ez intésre: hogy midőn izzad, hevült, ne vesse le ruháját, hideg földre, kőre ne üljön, vizet ne igyék, mert gyógyithatlan betegségbe esik, megrohasztja tüdejét, és sok szenvedés után, időnek előtte meghal.

Kivánatos dolog, hogy minden gyermek, sőt minden házasulandó pár, és valahányszor gyermeke születik, édes emlékezetére fát ültetne; rövid időn

egész gyümölcsös kertek, hasznos erdők támadnának a falukon. Ha már éppen seholsem volna erdő és gyümölcsenyésztésre szabad hely, ültessék legalább az utcák sorait, utakat, telkeiket két oldalról végig, a templomot pedig és a temetőt körül élő fákkal.

Egy három éves gyermeket ilyformán lehet isten ismeretére vezérelni: egy szép nyári napon, miután a gyermek kedvelt gyümölcsös és eledellel jól lakott, mezőre kell vinni többi testvéreivel, vagy más jól nevelt gyermekekkel, ott egy dombon vagy hegyen fa alatt leülni, a honnan az egész város, falu látható, eszébe juttatni: nemde jóízűen kedved szerint ettél ma, jól esett az étel? a gyermek igenel fog felelni; no lásd ezt a sok házat, azokban sok ember lakik, hiszem láttad vasárnap, midőn templomból kijöttek, ezek is ettek ma, és minden nap jól laknak, naponta mindegyikét jól tartja az emberek édes atyja, kit mi istennek nevezünk; ő függeszté a jótékony sütő napot a magas égre, ez melegíti a mi földünket, hogy a mit elvetettünk elültettünk a földből kibujhasson; ő ad harmatot és esőt, hogy a mi kicsirázott, föl nőhessen, megérhessen; abból aztán az emberek eledelt főznek magoknak, mint más mindennap nektek édes anyátok. Nemde sok embert táplál az isten? — Ezen kívül még öltözetre valót is ad az embereknek, lenből, kenderből gyolcsot, vásznat, gyapjuból posztót, juh bőrből bundát, ködmönt, nadrágot varrnak, vagy készítenek magoknak, hogy télen ne fázzanak. — Efféle és hasonló beszédet feszült figyelemmel hallgatják a kisderek; közülök majd föl is szólal a négy éves Gyula: mégis csak jó az isten! szeretném látni és megcsókolni a kezét. — Fiam, azt a jó atyát, kit mi istennek nevezünk, jóllehet mindenütt jelen van, velünk is itt vagyunk, szemlélni nem lehet, mert neki nincs teste mint az embereknek, ő csupa lélek. Azt mondod, szeretnéd a kezét megcsókolni, ezt minden órában megteheted, valahányszor róla gondolkodol és eszedbe jut, hogy ő táplálja és ruhazza az embereket; midőn asztalhoz mégy, tedd össze kezeidet, és mondd: „Aldd meg isten ezt az adományodat, melyet magunkhoz veendünk.“ — Asztal után mondd öszvetett kézzel: „Köszönöm édes istenem, hogy jól tartottál“ — Midőn alunni mégy, mondd: „Kérlek édes istenem, őrizz meg ez éjszakán.“ Midőn fölkelés, megmosdottál, fölöltöztél, mondd: „Köszönöm édes istenem hogy fölöttem vigyáztál és megőriztél. Ezeket szívéből fogja a gyermek imádkozni, mert érti; e szokás mindennap eszébe juttatja azt az első benyomást, melyet az isten jó-sága gerjesztett ártatlan szívébe; kivált ha még az nap este a csillagos égre is figyelmeztetik, és fölfigyéléséhez képest elmondják neki, hogy ezeket is a világító holddal együtt az isten teremtette. — Midőn zeng az ég, háborog, villámlik, nem kell a gyermeknek mondani: „hallod, hogy haragszik az isten!“ efféle okatlan beszédre úgy fogja magának

az istent képzelni, mint valami mérges embert, kivált ha már látott haragos személyt.

A hol a szülők körében ily irányban neveltik a gyermek, mint e rövid vázlatban elsoroltam, ott a házi nevelésnek foganatossága kétségtelen. Ifjúságomtól eleget forgolódtam kisedek között, és tapasztaltam, hogy a gyermeket szerével minden jóra lehet szoktatni. Az első neveléstől függ nem csak a gyermek, nemzetségek, de az egész nemzetek sorsa és boldogsága. Ha ez elmulasztott, a gyermek kényére, kedvére hagyatott, ha megrögzött benne az indulatosság, a hibát többé az iskolai nevelés nem hozhatja helyre; mert a tanítótól nem követelhetni, hogy ő ott mindegyik tanítványnak ugyelkés zített nevelést adjon, minőt a házi nevelés szükségel; hogy a tanár az egész iskolai ifjúságot, a hány egybegyül, egyenkint külön nevelje; erre nincs ideje, se alkalm, se hivatása; képtelenség tehát lehetetlen dolgot az iskolai neveléstől kívánni, hogy hozza helyre, tegye jóvá, a mit a szülők elmulasztottak; otthon kell a gyermeket iskolára elkészíteni, otthon kell indulatosságát megtörni, hogy a tanár az így nevelt gyermekből tökéletes, jámbor fiatalságot idomiton.

Podhradszky József.

Vázlatok a szerb irodalom történetéből.

II.

Gundulics Iván, a ragusai irodalom disze, kit már lapunk 7-ik számában a szerb irodalom világitó tornyául tüntettük fel, született Ragusában 1588-ik évi január 8-án. Elvégezvén a jogtanulmányokat, fiatalágának dacára már is a köztársaság első hivatalaival fölrüháztatott. Harmincadik életévét elérvén, visszavonult a magányéletbe. — Meghalt 1638-ban 50 éves korában. Legjelesebb s legnagyobb szerűbb műve volt a hősköltemény „Osman“. Ezen kívül irt ő egy költeményt „az isten felségéről“ s „a tékozló fiu könnyei“ hét énekben. A többi fönmaradt s megjelent eredeti költői művei e következők: 1) Ariadne, dráma. 2) Dubravka, pásztor-dráma. 3) Proserpina. 4) Galathea. 5) Dianna. 6) Armida. 7) Ceres. 8) Kleopatra. 9) Adonis, 10. Koraljka. 11) A szerelem oltára. 12) A toskánai nagyherceg. II Nándor dicsőségének. 13) Mária Kalandrica halálára. Fordított művei következők: 1) hét ének az alázatosságról. 2) Skirus Philidája, olaszból. 3) A szemérmes szerető, olaszból. 4) Tasso felszabadított Jerusálemje, olaszból. Ezen körülményt különösen ajánljuk azon költőinknek, kik hivatást éreznek magukban Császár Ferenc nyomaiba lépni. Összes munkái kiadattak 1844-ben és 1847-ben Zágrábban.

Palmoics Gyón, született Ragusában 1607-ben,

meghalt 1657-ben. Következő drámákat irt: Enea, Atalanta, Akill, Oedip — Sophoklesből; Jelena, Danica Captislava, Pavlimir, Ariodanta, Rinaldo, Alcina sat. Azon fölül irt egy költeményt Krisztus Jézusról, s a szent Katáról, továbbá egy más költeményt a dalmát-szláv királyok dicsőségéről. Vida Hyeronimusnak 1535-ik évben latin nyelven irt Kristiádáját Palmoics szabadon fordította szerb nyelvre. Ezen mű által megalapította költői nagyságát. Maga a „Kristiáda“ másodsor nyomtatott Zágrábban 1752-ik évben.

Mincsetics Vladislav, meghalt 1666-ban, művei ezek: 1) A szláv harsona. 2) Zorika (Radmil könnyei). 3) Justina vértanu, be nem végzett dráma. 4) Radonja, pásztor-költemény. 5) Több szerelmi költemény kéziratban, s 6) Resztics Miklósnak szóló Epistolája.

Bunics Vuicsicsevits Iván, született 1658-ban, irta a bünbánatos Magdolnát és sok más költeményt Plandovánje cím alatt.

Gjorgji Ignác a legjelesebb ragusai költők egyike, született 1675-ben; — miután a jezsuiták rendjét, a melyben hét évig volt — odahagyta, visszavonult a magányéletbe, a hol mint tudós ember élte napjait, míg később a Szt.-Benedekről elnevezett szerzet velencei gyülekezetébe nem lépett be. Meghalt 1737-ben. irt sokat latin, olasz és szerb nyelven. Szerb művei ezek: 1) Szent Benedek élete. 2) A szláv zsoltárkönyv. 3) Magdolna sohaja. 4) Szomorú dalok. 5) Pásztor beszédek. 6) A villik beszédei. 7) több kisebb dal. 8) Marunko, tréfás költemény. 9) Négy vig ének. 10. Juditta, befejezetlen szomorujáték. Legkitünőbb művei a „szláv zsoltárkönyv“ s a „Magdolna sohajai,“ Megjelentek hasonléképen másod ízben Zágrábban.

Vitezovits Pál, született Zengben, neveltetett Belgiumban. Valódi neve Ritter. 1691-ik évben a zágrábi alispáni székre választatott és bárói rangra emeltetett. A horvát rendeket ő beszélte rá, hogy Zágrábban nyomdát alapítsanak. irt egy általános világ-kronikát, melyet később 1762-ik évig Raffay, Laurencics és Kerceselics folytatták. Töle van „Szigetvár ostroma“ és a „horvát Sybilla“ valamint még ezen kívül 16 darab kéziratban. — Vitezovics meghalt Bécsben 1713-ban.

Babics Tamás, kataroi születésű, meghalt 1750-ben, Sz. Ferenc rendű szerzetes volt. irt két grammatikát és egy két részből álló hittani munkát.

Badrics István irt egy munkát „a keleti és a nyugotti egyház szakadásáról.“

Kacsics András, született 1760-ban, a legnemzetiesbb írók egyike. Szt. Ferenc rendű szerzetes volt. Kacsics családja a legrégebb s a leghiresebb déli-szláv családok közé tartozik. Művei: Egy világ kronika „Korabljicza“ cím alatt, és a „Déli-Szlávok története“ prózában és versben. Ezen mű által vivta ki magának nemzeténél a halhatlanságot. Megjelent ezen műve 1796-ik év óta már több

kiadásban. Az ő évszázados ünnepélyére készülnek most Zágrábban, miről annak idején mi is tettünk e lapokban említést.

Knezsevits Péter, hasonlóképen Szent Ferenc rendü szerzetes, Knini születésü, élt 1765-ik év körül. Tőle maradt fenn egy könyv ezen cím alatt: „Krisztus Urunk kinszenvedései.“

Wuletics Péter írta az „igazságos Józsefet.“

Varesei Gergely irt több morális beszédet.

M.... Iván.

Egy két szó a naptárok szerkesztése körül.

Ezelőtt már egy két évvel a „Vas. Ujságban“ elmondá Edvi Illés Pál ur, miszerint némely naptárookra előfizetés gyűjtetik, midön még csak alig lépünk az új évbe, melyeknek igen koráni megjelenésök csökkenti az érdeket. Értekezésének több helyes részeiben a többi közt előhossa azt is, mit a multévi „Nép Ujsága“ 8-ik számában Táncsics M. ur — az 1860-ik évi „Alföldi Kalauz“-ról szólva — így fejez ki: „E naptár ösmertetése alkalmul szolgál nekem azt kérdezni a naptár készítőitől: mit jelentenek azon hieroglifok, melyek majd minden naptár elején figuráznak, és szükségesek-e, vagy csak hasznosak-e az olvasókra nézve, tudniillik ezek: Aranyszám ...18. A hold kulcsa vagy epacta uj szerint ... VII. Ugyanaz ó szerint ... XVIII. A napkör (cyculus) ... 21. A romai adószám ... 3. sat. Melyik az olvasók közül az, ki elmondhatná, hogy ő ezek jelentését tudja, vagy ha tudná is, melyik képes magáról azt vallani, hogy ő ezeknek valaha hasznát vette, hogy ezekre szüksége volt?“

Értekező ur ezen szavaira nem lesz talán fölösleges itt elmondanom, miszerint ámbár igen kevesen tudják, mit jelentenek az idézett kitételek, s ez okból az olvasóra nézve fölöslegesek ugyan, azonban más részről tekintve a dolgot, — mivel amugyis azon egy lap a naptár értékét el nem rontja, és mivel az olvasónak semmi kárára sincsenek, — a többiek mellett azok is elférhetnek. Sőt minthogy T. ur — de vele az egész értelmes világ is azt kívánja, miszerint a naptárak értelmiség fejlődésü és ösmertetterjesztésü szolgáljanak, csekély véletlem szerint nem ártana, ha az említett kitételek egyszerű magyarázatokkal is kísértetnének. Mert, ha jelenleg nem használja is azokat, de egykor kellett használni az emberiségnek, minthogy egy két tized-év előtt tanulóársaimmal azok némelyikét magam is használtam; mert imakönyveinkben meglévén a több évekre szóló naptár, melyben a „Vasárnap betű“ jegyzet által irányoztuk magunkat. Továbbá, az „Idibus“ és „Kalendák“ — melyek a régibb latin nyelven irt naptárakban szintén ki voltak téve — mutatták a hónapok e neveken nevezett részeit, melyek a romai iratokban számtalanszor előfordul-

ván, e nélkül azoknál nem tájékozhatja magát az olvasó. Azért a többször említett jegyzékek, de magyarázatokkal való kitétele, az olvasóra nézve nem lenne fölösleges.

A hónapok neveire nézve azt mondja T. ur (1859-ki N. Ujs. 11. sz.), hogy „jó volna azokat az esztendő részeiről nevezni; például: tavasz hó, tavaszutó, nyárelő sat., vagy, mivel az üzletekben, orvosoknál, gyógyszerházakban sat. úgy is már gyakorolják, még jobb volna számokkal.“ — E végett még az egykori „Társalkodó“-ban is történt fölszólítás, és azóta kezdék is a hónapokat az esztendő részeiről nevezni; mi is a többségre nézve legjobb volna (?); azonban — szintén ösmertetterjesztés végett — nem árt a hónapok egyéb neveinek kitétele sem; csak hogy a latin nevek magyar kiejtése is tétetné ki zárjel közt *) Azonban a hónapokat számokkal jelölni nem célszerű, mivel nem említve azt, hogy az ily számokkal való kitételekből újra keressük a hónapot, hanem még így mindig ki sem találhatni: melyik szám jelenti a hónapot és melyik a napot? miután tudjuk, miszerint például mindegy, akár március 20-án, akár 20-ik márciusban. Sőt fontos iratoknál, nem is tanácsos ezt tenni: mert előpélda van reá, miszerint a furfangos eszű adós úgy játszott ki egy éltes ügyvédet, — tehát nem valamely tapasztalatlan egyént, — hogy a váltóra „december“ helyett „X-ber“t irt; miért is a pör — a világos kitétel hiánya miatt — a váltótörvényszéktől, rendes törvényszékhez utasított.

Nem lehet azonban méltánylás nélkül hagyni T. ur azon ajánlatát, miszerint a naptárakban megjeleni szokott „mindenféle hitvány mázolatok helyett, csak a valódi érdemekkel tündöklő jeles férfiaknak gondolat készített arcképeiket mondja kiadandóknak.“ Azért föltünő, miszerint T. ur meg nem rója az „Uj Naptár“, „Bohó Misi“-jét, miután ez mind a mellett, hogy nevettető, mégis csak hasonlít az „Angyal Bandi“ — és „Zöld Marci“-féle historiához; sőt, ha mindjárt tanulságos is, mivel t. i. a többféle napirendben levő csalásoknál tájékozásul szolgálhat, de ugyanezen okból nem is helyeselhető, mivel azt fölhasználhatják a gazlelkűek is, kiknek száma amugy is jelenleg oly nagyra nőtt, mekkora legalább e században még bizonyosan nem volt.

„De igaza van T. urnak, midön mondja: „Némelyek még ma is azon véleményben vannak, hogy az időjárást a naptárból el nem lehet hagyni, mert annak kiegészítő részeül tartják. — A régi löcsei formára készült kalendáriumokban ez megjárta, de a mai időben a tanultabbak közül, kiknek szá-

*) Erre már a lapszerkesztők is régen fölszólítottak, de még eddig semmi sikere sem volt; sőt még némelyek idegen nyelven egész mondatokat is fölvesznek lapjaikba. Pedig jó volna már egyszer azt is meggondolni, hogy a lapok az olvasó közönség számára készülnek. Mily másképp van ez a szerb lapoknál, melyeket a legegyszerűbb olvasó is akadály nélkül olvashat.

mára e naptár (Alföldi Kalauz) is készült, ki fogja elhinni, hogy a naptáriró előre az órát, sőt még a percet is megtudná határozni: mikor áll be ilyen vagy olyan idő? — Ez már az előemlített V. Ujságban is érintve volt; sőt hozzá egy erre alkalmas gunyoros elbeszélés is ragasztatott. De népeink közt is él egy — e tárgyra vonatkozó — monda, mely szerint bizonyos testvérek naptárirókká lévén, ugy egyeztek meg egymás közt, hogy midőn például egyik az ő naptárába borut ír, akkor a másik derüt igtasson; s így ha egyiknek csökken is hitelé, a másiké fönmarad.

Láthatják ebből az időjárással bibelődő naptár-szerkesztő urak, minő véleményben vannak népeink, kik a felhők állásából, sőt a denevér, dongó-bogár repüléseiből s az állatok magaviseletéből is sat. biztos következtetéseket vonhatnak az időjárásra nézve, mint Herschel vagy Tycho de Brahe a hold- vagy csillagállásból; kiknek erre nézve való állításaik ha biztosak volnának is, mégsem lehetne vidékeinkre alkalmazni. Azért ezeknek, valamint a c melletti z betűnek kihagyásával az illetők csak azt háritának el maguktól, a mit látván vagy hallván, bajosan kedvellenének. Mert volt már részem hallani, midőn az egyszerű — csak olvasni és irnitudó — egyén így szólalt föl: „Minek írják azt a z betűt oda a c mellé; hát a nélkül nem lehet ezt kimondani?“ „Jaj látja keed, — mondá erre egy másik jelenvolt, — ez olyan szokás az irástudóknál, mint az uraknál a pápaszemhordás: a nélkül talán még jobban látnának, de mivel módi, azért viselik.“ — No de van-e is nagyobb gunyor a cz-nél az irodalmi következtelenség ellen most, midőn az egyszerűsítésben annyira vetélkednek egymással, hogy némelyik már, ha birná, a magyar szavakat mind egy szótágu paradicsombeli szavakká változtatná.

Ily kusza szavakat találunk a „Budapesti Naptár“-ban megjelent Zombori Gedő „Két próba“ című beszélyében, hol a többi közt ezek állnak: érttemberek, váttak el, hallszott, haragudt. Erről mondja a szerkesztő ur azután csillag alatt: „E kedves tollu ifju barátunk, ki több rendbeli dolgozatairól ismeretes, jelenleg Marburgban végzi tanulmányait.“ — No de látszik is, hogy a marburgi nyelv sajátságait jobban érti, mint anyanyelveét, azért mondja azt, mit a magyar így fejez ki: „mi úgy sem egyeznének össze“ ekképpen: „Mi másként sem nem találunk együtt.“ Sőt a mint a naptár lapjaiból kitünik, maga a szerkesztő ur se birja a magyar nyelv sajátságait, mert ő is használja a hallszik szót; e szavakat pedig: le nem venni, meg nem hajolni sat, egybefoglalja ekképpen. le nem venni, meg nem hajolni. A magyar nyelvnek megvan az ő sajátsága, melyet hiba nélkül nem lehet elváltoztatni.

Még egy megrovandó tény fordul elő a naptár-
rok körül, mi nem egyéb, mint a mi e szavakkal fejeztetik ki: „folytatása a jövő évben.“ Nem em-

litve azt, hogy az olvasóra nézve nincs bosszantóbb, mint midőn a félbeszakadt előadásra egy évig várakozik, hanem ez egyszersmind oly természetellenes tény, melyet senki sem kedvel, miután tudjuk, hogy a legrendetlenebb egyén se szereti, midőn jószága, vagyona, vagy bárminő sajátja szétszórtan hever. Ez okból e szokást jó volna, ha az illetők elhagynák, minthogy ezzel nem csak hogy nem kötelezik le az olvasókat a jövő évi előfizetésre, sőt inkább ez által idegenitik el őket.

K. F.

Levelezések.

Pest, március 30-án. A böjt mint az egész világ nagy városaiban mindenütt, ugy nálunk is, a hangversenyek korát képezi. E turós-vasas idényre szoritkozik minden lángész, ki a művészet olympjában már biztosította helyét — az istenek között. Ránk, különösen magyarokra nézve az idej hangversenyek, egy szép aranykort vivtak ki, mivel a hangversenyzők, kik a külföld előtt is elismerést és tekintélyt arattak, legtöbbsnyire hazánk gyermekei. Reményi, Boskovitz, büszkén vallják be nemzetiségüket; most pedig Vrabélyi Szerafina k. a. érkezett körünkbe, ki a párisi nagy világ előtt szép dicsőséget aratott. Ő szintén magyar hölgy. Játéka olvadó és ihletett, a technikai ügyesség gyorsaságát, phantasticus emelkedettséget, majd bájoló lassuság kárpótolja. — Villmers ur szombaton fog föllépni. Jövő kedden lesz horvát testvéreink javára tartandó hangverseny, melyben a szereplési kört, magas származásu műkedvelők, töltendik be. A bemeneti ár a szokottnál ötször drágább leend.

Vasárnap (márc. 25.) volt a n. muzeum tere-
mében a m. szigeti leégett egyház és iskola javára, rendezett hangverseny. Résztvettek: Székely Imre, Reményi, Hollósy K., Egressy, Bognár Vilma stb. Közönség nagy számmal.

De hagyjuk a hangversenyeket, eléggé zug már fejünk bele, menjünk egy pásztorias reggelire, melyet ó-ázsiai kényelemmel a „fresco gyárban“ Bernát Gazsi barátunknál, költöttünk el. Az étlap meglepő humorral és satyrával van szerkesztve. E „fresco-gyárban“ megvan „Franklin harmoniája“ — így nevezve a zenetudósok által; mely félhold alakú könyvnyü fából áll, kiverve ugyanazon alakban, vasszőgekkel, s azokon egy nyirettyü segélyével a zenében található minden hang hűen visszaadatik. Alig ismeretes — még némely zeneszerző előtt is — ezen instrumentum; holott annak tanulmányozása, és tovább mivelése által, a zenevilág nagyfontosságú előnyt nyerne. Franklin fogságában találta azt föl és folyton azzal mulatta magát.

A régiség és műkiállításra vonatkozólag, a derék Siklósiaknak ajánljuk, hogy a várban levő nagy-szerű képtárt, — hol különösen a Batthiányi család

pompás arcképei is vannak — szintén jó volna a kiállításra, Pestre fölszállítani, hol annyi buzgó és lelkes pártolója van a nemzetiség és műveltség előhaladásának, hisszük, hogy igénytelen szavunk nem fog a pusztában elhangzani.

Valaki a multkor nyelvészeink figyelmébe aján-

lá a szokásos tól töl, ról röl stb. és a dunántuli tul tül, rul rül stb. közötti különbséget. Már ez előtt három évvel fejtegette azt Hunfalvy Pál ur „Nyelvészetében“ — tessék elolvasni.

T Á R C A.

Sz.-Anna tava.

Erdélyi néprege, kézirat-maradványok után.

A néphagyományok kincseiben kutatva gyakran akadunk szép, nemes, önfeláldozó tettek s jellemekre, melyek elragadtatásra bírnak, forró részvétünket igényelve büszkeséget élesztenek bennünk ilyenét elődinkre.

De viszont akadunk olyakra, mik lázongó fájdalmat idéznek elő minden kebelben s — bár hihetlenség mosolyára készíttve néha az arcot — bus redőkbe vonják homlokunkat a letűnt kor egyeseinek, előkelőbbjeinek galád, embertelen tettei felett.

Ily — csaknem hihetlen — tettek egyikének színhelye volt a néphagyomány szerint a hely, melyen jelenben a „Szent Anna tava“ (a Csikban, Büdös alatt) áll.

Ósatyáink zord ideiben a Büdöshegyen s az azt szomszédoló, vele akkoron egy láncot képzett hegyeken két hatalmas, erős vár állt szemközt egymással: két grófi testvér ösi birtoka. Mindkettő dús gazdag, zsarnok s pazarfényűző öket.

E két kényurtestvérek egyike, az idősbik, azon hegyen lakott, mely — a regé szerint — most a Sz. Anna-tó mélyén aluszsa örök álmát; az ifjabbik a Büdösön székelt. Váraik, szolgálk, fegyvereik, lovaik, egy szóval minden, mi az akkori élet szükségleteit s feleslegeit képzé, vetekedés s verseny tárgyaul szolgált a két testvérnek; de főkép zsarnokságban, kegyetlenkedésben, számtalan jobbágyaik, zsellérek irányában egymást felülmulhatni dicsőségüknek tarták.

Egykoron egy külföldi nagyur utazott keresztül e hegyek szép országán, kinek gyönyörű négylovas fogata oltatlan irigységet keltett fel az ifjabb grófban, kinek pár napra vendégszeretetét vevé igénybe, s ki hallatlan öszveget ígért az utazónak, ha e pár nélküli négy mént neki átengedi.

Az idegen — maga is gazdag birtokos — semmiként nem akart tudni kedvenc állatain, de miután az álnok háziurnak sikerült, őt kártyaasztalnál végkép kifosztani a nála levő pénzből, belegyeczett, hogy a zsarnok gróf két legszebb faluja árán neki átengedje a ritka-szépségű négyes fogatot.

A csere megtörtént; büszkén fogatát a tájékozó méneket arany- s drágakövektől csillogó szerszámaikban fényes hintaja elé az ifjabb — meglátogatandó idősb testvérét.

Bámult ez, s alig tudá elfojtani irigy indulatait, midőn e látatlan szépségű fogattal robotgatott büszkén udvarára az öcs! de ki írja le dühét az irigykedőnek midőn fittogatva hívja fel amaz versenyre: „hogy élteben képes nem leendő e részben felülmulni!“

Mint az akkoron elharapódzott szokás magával hozta, fogadtak: váraik s összes birtokuk kölesönös elvesztés vagy nyeresébe, fogadtak: hogy ő — az idősb gróf — huszonegy óra leteltével oly fogattal vágatand öcsce vára elé, melyet sem az, sem a világ soha nem látott!“

Tivornya, kártya fejezé be a látogatást, s ez utóbbiban

is az ifjabb lévén nyertes, kettőzött dühvel fogadá fel bátya a feltét megtartását.

Ördögi gondolat merült fel agyában. Kora reggelen öszvehajtatá a bős, rettegett váru minden falvai s majorjairól a szüzeket, s azok legkecsesbjeit önmaga válogatva, a legszebbnek talált nyolcat levetkeztetni rendelte; kiknek — midőn engedelmeskedni szemérmesesen vonakodtak — durva hajduk kezei által vad üvöltés közt rántatá le a ruhát testeikről.

Eléhozták a drága, aranytól nehéz hámokat; hiába esdettek térdenállva kegyelemért a leányok: hogy legalább öltözve engedje a hintó elé fogatni őket a kényur;“ de ez gunyakkal kérdé: „láttak-e már valaha öltöztetett lovakat?“

Levetköztették a szerencsétleneket, s a kocsisok bős serege a lovak hámjaiba szor tá karcsu testeiket.

Be volt fejezve a hallatlan műtét; teljes teremtett szépségében kettésével a nehéz diszhintó elé fogva a szüzek válogatottja, s a vár kapui nyitattak. A gróf elfoglalá helyét s parancsára a bakonülő kocsis a szerencsétlen leányok közé csapott ostorával.

Ekkor a legifjabbik, legszebbik közülök, Anna, egy vagyonos paraszt leánya, ki legelől volt testvére mellé fogva, öszszerázkodott az ostor csapása alatt, s legott térdre rogyva, iszonyu átkot mondott a vár, s minden benne s körülte élő s létező felett; mire rögtön az ég hallatlan dörgése, az elemek zablatlan tombolása felelve, pillanat alatt hegy s vár öszvedött, romjai alatt temetve mindent, s a vár helyén egy szép tiszta tóban tükrözé magát az ujra kitisztult ég.

A tó felszínén csak Anna lebegett társnőivel, megrakodva a nehéz, aranyos hámokkal; s kimenekedve, hazatértek faluikba — Anna kivételével, ki szégyenérzetében felfogadá, e helyt tölteni élte hátralevő napjait.

Igy is lön, s az eladott hámok árán egy gyönyörű kápolnát építette, a mellett szorény gunyhóban élt s imádkozott a jámbor szüz, kit halála után a szentek közé sorozott a nép szája, a tavat utána nevezve el.

Khern.

Heti szemle.

— Földhitelintézeti engedély Magyarország részére. O cs. kir. Apostoli Felsege március 12-ki legmagasabb becsátványával magyar koronaország részére egy földhitelintézet alapítását legkegyelmesebben megengedni és elrendelni méltóztatott, miszerint a gr. Desseffy Emil, gr. Barkóczy János és Lónyay Menyhért urak által az illető alapszabályokra nézve előterjesztett tervezet a pénz-s igazságügyi ministerek és a fennevezett tervelőterjesztők hozzájárulásával haladéktalanul további tanácskozás alá vétessék és annak eredménye aztán legfelsőbb véghatározat véggett fölterjesztessék.

(Bp. H.)

— Sziegler Gyula egy Temesvárott elmondott beszédét, „a zsidóság hatásáról az emberi szellemre“ kiadta, és

tiszta jövedelmét az akadémia palotájára ajánlotta fel. — Petényi Otto Prágában pedig „Kazinczy emléke“ című csárdást szerzett zongorára. Szerző ezen zeneművéből 26 példányt küldött nekünk, és az abból eredő jövedelem felét az akadémiai palotára szánja. Ara 1 ujforint.

— Gróf Batthiány Lajos lefoglalt jószágait, annak sógora, gróf Zichy János a kincstárból visszavásárolta, és nővérére, gróf Batthiány özvegyére szül. gr. Zichy Antoniára és annak gyermekeire ruházta át. Gróf Zichy a horvát és magyar jószágokon fekvő terhet magára vállalta, és 35988 ft. 35 krnyi átíratási pénzt fizetett. Burgau stajerhoni uradalom a fiskus kezén maradt.

— Az „Uj Idő“ 3-ik számát hatóságilag lefoglalták. E lap tehát még tud tesz a Bajai Közlönyön, mely csak a 4-ik szám után kapott megintést.

— Fiume környékén legközelebb a hegyekben cink-, réz-, ezüst- és aranyereket fedeztek föl. Addig csak kopárságokról voltak nevezetesek a hamuszínű hegyek.

— Nagy politikai lapjaink egyikében (lapszámot nem idézünk) azt olvassuk, hogy közelebbről „Kiewben, Charkowban és Kazanban számos elfogatások történtek. A befogottak nagyobb része orosz nők.“ Szeretnők magunkat elküldetni, jaj jajajajajh!! mint Sziligetű cigányja. Cikkíró tehát nem tudja, hogy valamint szlávok és szlavinok úgy ruszok (oroszok) és ruszinok is vannak? Cikkíró nem tudja, hogy a ruszinok nem orosz nők, hanem azon népfaj, mely hazánkban ruthenok vagy rusznyákok néven is ismeretes, és hazánkban kívül Galiciában és Déli-Oroszországban is el van terjedve? Azonban „ugy jár ki a németnek hisz,“ — vagy akarjuk mondani: ki németből fordít.

— Madarász Győző „Zrínyi Ilona“ című nagyszerű történeti festményét a műegylet f. hó 14-én tartott ülésében 1862. évi műlapnak megvenni határozta. A mint tudva van, 1860-ra Wagner Sándor „Dugonics Titusa“, 1861-re pedig Orlai Petrics Soma „Zách Feliciánja“ van megvásárolva.

— Kolozsvár mult hó 23-án tartott községi ülésében tizenöt ezer forintot határozott nemzeti színházi alaptökéje növelésére, ezen felül még minden évben 1000 forintot, mely öszveg egy huszezer forintnyi tőke kamatját képviseli. Ez örvendetes hirt még egy hasonlóval toldhatjuk meg. A város községe ugyan is a magyar academia palotájára 4000 forintot szavazott meg. K. Sz. K.

— Képes családi lap cím alatt Werfer Károly kiadó és Szabó Richard szerkesztő új szépirodalmi lapot indítanak meg, „mely kizárólagosan a családi élet erkölcsös és oda tartozó mindennemű ismeretek általi irányzását és képezését tűzte ki céljául.“ A lap állandó főmunkatársa Rózsaági Antal leend. Megjelenik apr. 12-től kezdve minden csütörtökön negyedréti két iven, képekkel. Előfizetési ár: egész évre 8 ft., félévre 4 ft., negyed évre 2 ft.

— A fejevári ujszönyi vaspálya a jövő hóban minden bizonynyal megnyitattik.

— A Pesti Hirnök ismét az írói segélypénztár ügyét hozza fel. Bennünket bizonyosan nem fog senkisémm gyanúsítani, mintha mi az eszme létesülését nem óhajtanók, és nem óhajtanók, hogy valahára a magyar író is több nyugalommal várhassa a jövőt, vagy még inkább hogy fáradságának gyümölcseit élvezhesse. De éppen mert azt óhajtjuk kinyilatkoztatjuk, hogy az eszme megpendítése korszerűtlen. A ki sokat akar markolni, semmit sem markol. Igaz ugyan, hogy okosabb az élőkrol gondoskodni, mint tiszteletünket valaki iránt sarkövek felállításával kitüntetni, — ámde van a segélyzésnél is gyengédebb módja a pártolásnak, és ez az, ha módját leljük, hogy a tudományos buvárlat gyümölcsei se a közönségre, se az íróra veszendőbe ne menjenek. Ez pedig egy könyvkiadó-társulat alakítása által történhetnék. Meg volt ez is tavall már ujjolag megpendítve, — de ha sikert akarunk, nem kell az ilyeneket alkalmatlan időben feszogetni; mert a sikertelen pendítés utoljára a közönséget azon téveszmére hozza, hogy az eszme magában éllhetetlen; pedig dehogya az,

csak alkalmatlan időben hozzák szönyegre. Most mindenek előtt az academia palotája, annak alaptökéjének gyarapítása, a muzeum felszerelése, a Kazinczy alapítvány, a horvátok nyomora foglalja el gondjainkat; ez bőséges feladat hazafias tevékenységünkre. Jövő évben a nagy mükiállítás a muzeumban áll első sorba, és ezen kívül majd a körülmények fognak tanítani arra, mily tervek körül sűröjünk forogjunk. Mellékesen a jóakaratu Pesti Hirnököt még arra is figyelmeztetjük, hogy korántsem higgye, miszerint az írói segélypénztár felállítása Magyarországon kifogásba nem eshet, mert Bécsben és Prágában is alakultak már ily egyletek.

— Az erdélyi muzeumi egylet március 10-én második ülését tartotta meg, melyben Brassai és Dózsa értekeztek. Vajjon történt-e intézkedés, hogy az ott tartott tudományos értekezésekröl az olvasó közönség is nyerjen szakközöny utján tudomást?

— A Teleki-pályajutalmat Groguss Ágoston „Lángész“ című vigjátékának itélé az academia.

— Petöfi „János vitéz“-ét szerb nyelvre lefordította Joannovics János, más nevén Kiss János, a szerb lantosok legjelesbike. A munka tavall Ujjvidéken került ki sajtó alól Petöfi arcképével és életrajzával, azonban mielőtt a közönség kezébe került volna lefoglalták, mert a boríték cífraságai szerb és magyar színekben voltak nyomtatva. Ugyan ezen szerb költő Arany Jánosunk Toldiját is igen sikeresen fordította szerb nyelvre, és a mint halljuk aligha több előfizető nem jelentkezett a fordításra mint az eredetire. Joannovics János a szerb irodalmat Mirza Shaffy és Hafiz költeményeivel is gazdagította, miket Hammer Purgstall német szövege után lefordított.

— A P. Napló azt írja rölünk, hogy mi ujj szokást hoztunk be, a nászjelentéseket gyászszalaggal közölven. Ha a P. N. azon fekete vonalt, mely lapunk 13. számának néhány példányain látható, gyászra magyarázza, úgy neki bizonyos értelemben igaza van; azonban megengedje, hogy kifogást tesszünk azon kitétel ellen, mintha mi hoztuk volna be e szokást; és még inkább azon netáni magyarázat ellen, mintha ezen nem önkéntes fekete nyomok a beszentelt frigyre vonatkoznának.

— Báró Jósika Sámuel, volt erdélyi kancellár március 28-án délben 12 órakor meghalt. E szavakba országos gyász van fektetve, mert ezen hirre gondjaink és aggodalmaink nagyobbak, melyekkel a haza jövendőjébe nézünk. Kidölt egy valódi státusférfi, kidölt a magyar közélet oly képviselője, melynek helye nehezen pótolható, és nehezen fog is pótoltatni. Áldott legyen az ő emlékezete minden magyarnál!

— A társadalmi érdekek és közintézetek előmozdításában érdemes báró Laffert Antal tudóbajban Rákoscsabán meghalt 74. éves korában.

Temesvári ujdonságok.

* A bászagi és horvát szükölködök felsegélésére adandó bál, miröl mult számunkban szöltünk, april 17-ére ki van tűzve. Minthogy ezen alkalommal a cél érdekében kisorsolás is fog történni, minden emberbarátot, és különösen városunk és a vidék nemeslelkű hölgyeit tisztelettel fölkérjük, miszerint bármi ajándékokkal kedveskedjenek, melyeket kisorsolás alá bocsátva, az által is gyarapítsuk a forrást, melyből hozzájárulhassunk a nagy inség enyhítésére. Földieink, testvéreink szeme rajtunk csüng, és bizalommal vár részvétet. A sorsjáték céljára szánt ajándékokat átveszik Temesvárott a belvárosban e lapok szerkesztősége (bécsi utca 68. szám.) a Gyárkülvárosban: Krayer Miksa kereskedő; a Józsefkülvárosban; Simon Imre gyógyszerész. Belépti jegyek 1 ujj forint, sorsok 30 ujjkrajcáron darabonkint következő boltokban kaphatók: a belvárosban Uhrmann Márton, Fritsch György, Schalek kávéházában, Lechner Benedek uraknál. A

Gyárkölvárosban: Kray Miksa, Juga Miklós, Pecher gyógyszerész, Arsenovits uraknál. A Józsefkölvárosban: Pullio Pál, Bandl testvérek, Mayer és Cichini uraknál, valamint a választmány tagjainál. A rendező választmány tagjai ezek: Gróf Smettow Richard; báró Milutinovich; Juga Miklós; Hazay Vilmos; Miletz Kálmán; Stokinger Mór; Simon Imre; Pesty Frigyes.

* A pozsonyi főrendi körből hozzánk azon megbizással küldött 300 forintot, hogy azokat a bányászati szűkölködőknek juttassuk, (lásd Delejtű 11. száma) következő községekben osztottuk ki; ugymint: Bázos községben 40 forintot, Babsán 15 ft., Tarrason 20 ft., Hernyakován 20 ft., Nagy Topolovetzon 20 ft., Vojvodincén 20 ft., Valliaboutban 20 ft., Barbozán 20 ft., Foenyben 20 ft., Kis Topolovetzen 15 ft., Neuzinán 15 ft., Kanak-on 20 ft., Thées-en 20 ft., Medvesen 20 ft., Mosnitzán 15 ft.

* A „Pesti Napló“ az általunk közölt hírt, hogy báró Lo-Presti Árpád 40,000 forintot ajánlott fel a magyar akademiának kétségbe vonja, és azt hiszi, hogy sajtóhibával közöltük e tőkét 4000 forint helyett. A P. N. kétségének oka alkalmasint abban rejlik, mert mi ezen kitűnő hazafiui tettet minden szóvirág, és különben természetes magasztalás nélkül tettük közzé. Mind ennek magyarázata azonban sajátságos körülményeinkben leheto. Megnyugtató sára egyébaránt mindazoknak, kiket ez ügy érdekel, ismételjük, hogy báró Lo-Presti Árpád csakugyan 40,000 ft., mond negyvenezer forintot irt alá a magyar akademia javára, és pedig oly módon, hogy ezen tőkét nyolc esztendő alatt, évenkénti 5000 forintnyi részletekben fogja lefizetni.

* Szabó György, helybeli magántanító tudósít bennünket, hogy a temesvári nők oly lelkesedéssel tanulják a magyar nyelvet, hogy az ember nem tudja, bámulja vagy dicsérje-e őket előbb. A kik még csak egy pár hónap előtt fogtak a tanuláshoz, és noha ezelőtt egészen járatlanok voltak hazai nyelvünkön, most már meglehetősen társaloghatnak e nyelven. Éljenek a jövő nemzedék hőkeblü anyái!

* Az eddig külön működött két társulat: „Első bányászati-erdélyi bányaművelő társaság“ és „Brassói bányaművelő és kohó-részvény-egyesület“ egy társasággá olvadt össze, mely az utóbbi cég alatt fog működni, székhelyét azonban Karansebes melletti Ferdinandsbergre tevő át. Az előbb nevezett társaság igazgatóságához Ruszkbergre címzett levelek tehát ezentul Ferdinandsbergre intézendők. A részvénytársulat temesvári ügynöksége egyuttal megszüntetik.

* A protestans község m. h. 29-én tartott gyülekezetében Dömötör N, urat választá lelkészeül, ki már igen jeles magyar és német egyházi szóoklaltal beköszöntött.

* Tegnap tartatott a városház teremében Hucher Zsigmond cs. kir. helytartósági tanácsos ur elnöklete alatt a földbirtokosok tanácskozmánya azon rendszabályokról, miket a gyakori vízáradások eltávolítására foganatosítani kellene.

* Mult szombaton a temesvári tartományi törvényszék-nél végtárgyalás lévén, bizonyos F.... csik, ki szeretőjének orrát harapta le, három évi fogságra ítéltetett.

* Tegnapelőtt nőegyletünk műkedvelők közreműködése mellett a városi színházban szép sikerű hangversenyt tartott.

* A magas cs. kir. pénzügyministerium a kereskedelmi kamara azon folyamodványára, hogy a magyar akademia céljaira 500 forinttal hozzájárulhasson, tagadó választ adott, okul adván, hogy a kamara pénztára csupán csak saját szükségének fedezésére szolgálhat.

* A Novara-expeditio által Londonba, és onnan Triestbe szállítmányozott chinai vetőmagok Bécsbe megérkeztek és következő fajokból állanak: 1) Sorgo, avagy chinai cukornád, 2) chinai rizs, mely vízöntözést nem kíván, 3) gumók, mint főzelék, avagy a burgonya helyettesítője igen fontos, 4) Lo-Romic, a chinai cukornád egy neme, 5) chinai főzelékek gumói, posványos földbe valók, 6) fehér, vörös és barna babok Chang-haiból; 7) Pa-ko (mílete nem tudatik) Chang-haiból; 8) Bormmag Chang-haiból; ismertetésül csak annyit mondatik: arbre de haute futaie; 9) Kender Chang-haiból. — A belügyministerium mind ezen magvakból egy kis mennyiséget a temesvári cs. kir. gazdasági egyesületnek is küldött, hogy velök honosítási kísérletet tegyen. Kívánjuk, hogy ezen magvak ne legyenek oly dohosak mint a tavall kapott szintén chinai vetőmagok, a melyek éppen ez okból ki sem csiráztak.

* Hetivásári árak március 30-án: Buz a 4 ft. 60, 4 ft. 25, 4 ft. 10. kr. — Kétszercs 3 ft. 90 kr. — Rozs 3 ft. 30 kr. — Arpa 2 ft. 40 kr. — Zab 1 ft. 60 kr. — Tengeri 2 ft. 60 kr. mérőnkint. — Széna 2 ft. 50 kr. — Szalma 1 ft. 20 kr. mázsánként a. é.

Szerkesztői távirida.

Pozsonyba A. L. Becess levelét későn kaptuk, és azért nem használhatjuk.

Beodrára K. F. A küldeményeket kárpótlás mellett szívesen vesszük. A „növénynyed“ titka már Wittsteinban olvasható. Tanácsát kihallgatjuk, — de előre sejtjük, nem tőlünk fog függni követése.

Győrbe N. M. Megbízásában eljártunk. Hogy lapunk kilenc napig jár Győrbe, valóban sajnós, de már még is jobb, mint midőn egyszer Prágán, aztán Gyéren, máskor meg Brassón keresztül kapta a Delejtűt. Egyszer mejd csak beletanulnak az illetők a geographiába.

Szegedre K. G. Most is csak azt mondjuk: minél előbb, mennyire a dolgozat kára nélkül történhetik.

Mantuába G. F. uribólgynek. A 6-ik számot rég elküldtük.

Tatára G. J. A Delejtű példányai a 13-ik számig mind elfogytak.

Pestre P. J.-nak szintén azt üzenjük.

Kis Vezekányre B. T. Nagy köszönettel vesszük, és örülünk a bő forrásnak.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

H I R D E T É S E K .

Előfizetési felhívás

a

„HÁROMSZÉK“

című

erdélyi szépirodalmi évkönyv s naptár I. évi folyamára 1861-re.

Megjelenik 1860 június végén, 12 ivnyi tartalommal diszkötésben, finom velin papiron.

Előfizetési ár 80 kr. bolti ára 1 ft. 25 kr. leend. Hirdetések minden nemei) egy egész lapra 4 ftal, félre 2 ftal) felvétetnek, s legnagyobb terjesztésre számolhatnak.

Az előfizetési pénzeket 1860 april végeig bérmentve kéri.

Khern Ede,
Brassó 517. Erdély.

Gyűjtők tiz után egy példányt nyernek.